

Felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet 2026

Gunn K. Pedersen og Gro Hellerdal, seniorrådgivere ved seksjon utdanning

Statsforvalteren i Agder

30.01.2026

Felles nasjonalt tilsyn med kommuner og privatskoler i 2026

Det felles nasjonale tilsynet skal motivere hele barnehage- og opplæringsområdet til å sette nasjonalt søkelys på temaene for å bidra til at kravene i loven blir oppfylt.

Tilsynet er en viktig kilde til kunnskap om regelverksetterlevelsen.

Fra i år endres det felles nasjonale tilsynet. Temaene blir mindre omfattende, de skal være basert på skriftlig dokumentasjon og med varighet på ett år.

Utdanningsdirektoratet og SF følger en felles fremgangsmåte i våre tilsyn, se [Metodehåndboken for tilsyn](#).

Krav til politiattest i grunnskolen og skolefritidsordningen

Valg av tema

- lite kjennskap til etterlevelsen
- medieoppslag
- stor konsekvens for elevene

Kravet til politiattest handler om å beskytte barn og elever mot personer som kan utgjøre en risiko.

Konsekvensen ved å ikke innhente politiattest kan være høy for barn og elever. Kommunen må derfor ha tydelige rutiner for innhenting, vurdering og kontroll av politiattester.

[Felles nasjonalt tilsyn med kommuner og privatskoler i 2026](#)
[| udir.no](#)

Valg av kommuner i Agder

1/3 av kommunene – styring fra Udir

Vi har valgt:

noen små kommuner

den største

en mellomstor

hele Agder

Gjerstad

Kristiansand

Kvinesdal

Lillesand

Sirdal

Vennesla

Åmli

Åseral

Hva vi undersøker i tilsynet

I tilsynet skal statsforvalteren undersøke om kommunen har rutiner for at grunnskolene og skolefritidsordningen

- innhenter politiattest før de ansetter en person i fast eller midlertidig stilling
- ikke ansetter personer som er dømt for, eller har vedtatt forelegg for seksuelle overgrep mot mindreårige.

Utdanningsdirektoratet undersøker de samme kravene i sine tilsyn med privatskolene.

Rettslig utgangspunkt

- kommuneloven § 25-1
- opplæringsloven § 17-11 første, fjerde og femte ledd
- opplæringsforskriften §§ 12-15, 12-16 og 12-18

Opplæringsloven § 17-11 (utdrag)

- Kommunen og fylkeskommunen skal krevje politiattest av dei som skal tilsetjast fast eller mellombels i grunnskolen, den vidaregåande skolen, skolefritidsordninga, leksehjelpa, kulturskolen eller skoleliknande aktivitetstilbod.
- Politiattesten skal innehalde dei merknadene som [politiregisterloven § 39](#) første ledd fastset. I tillegg skal politiattesten innehalde merknader om reaksjonar for brot på [bestemmelser i straffeloven og lov om forbud mot kjønnslemlestelse]. Merknader om reaksjonar for brot på desse straffeboda skal i ordinær politiattest oppgis i samsvar med [politiregisterloven § 40](#).
- Personar som er dømde for eller har vedtatt førelegg for seksuelle overgrep mot mindreårige, skal ikkje tilsetjast eller ha praksis i skolar eller tilbod som nemnde i første ledd.

Opplæringsforskriften § 12-15

§ 12-15. Politiattest ved tilsetjing

Kommunen, fylkeskommunen og leirskolen skal i utlysingsteksten gjere søkjarar merksame på at dei må leggje fram politiattest før dei kan tilsetjast.

Kommunen, fylkeskommunen og leirskolen skal berre krevje politiattest av den søkeren som får tilbod om stillinga. I tilbodet om stillinga skal det takast atterhald om at merknader på politiattesten kan føre til at tilbodet blir endra. Politiattest skal liggje føre før søkeren blir tilsett.

Opplæringsforskriften § 12-16

§ 12-16. Krav til politiattesten

Politiattesten skal ikkje vere eldre enn tre månader når han blir levert

Opplæringsforskriften § 12-18

§ 12-18. Yrkesforbod

Kommunen, fylkeskommunen og leirskolen kan ikkje tilsetje eller ha i praksis ein person i skolar eller tilbod som er nemnde i [opplæringslova § 17-11](#) første ledd, dersom det står i politiattesten at personen er dømd for eller har vedtatt førelegg for å ha brote [bestemmelser i straffeloven].

Avgrensning

- undersøker kun grunnskoler og skolefritidsordning
- avgrenser mot oppl. § 17-11 andre og tredje ledd
 - undersøker ikke om kommunen innhenter fra andre enn de som blir fast eller midlertidig ansatt
- avgrenser mot § 17-11 sjette ledd
 - undersøker ikke om kommunen vurderer konsekvenser av andre merknader

- avgrenser mot opplæringsforskriften § 12-17
 - undersøker ikke oppbevaring og makulering

Vi skal ikke innhente politiattestene. Kommunen skal oppbevare disse kun til de er brukt til det formålet de er innhentet for, jf. opplæringsforskriften § 12-17, jf. politiregisterloven § 37-2.

Kontrollspørsmål

Kommunen skal sikre at skolen innhenter og vurderer innholdet i politiattester i samsvar med regelverket, jf. opplæringsloven § 17-11 , jf. opplæringsforskriften kapittel 12, og kommuneloven § 25-1.

1.1 Krever kommunen politiattest fra alle som dere ansetter i fast eller midlertidig stilling?

Hjemmel: Opplæringsloven § 17-11 første ledd og opplæringsforskriften § 12-16.

1.2 Følger kommunen opp merknader på politiattesten som gir yrkesforbud, slik at vedkommende ikke blir ansatt?

Hjemmel: Opplæringsloven § 17-11 femte ledd, jf. opplæringsforskriften § 12-18.

Gjennomføring av tilsynet

[Tilsynskalenderen](#) er oppdatert med hvilke kommuner som er valgt ut for dette tilsynet

Brev til de åtte kommunene 26. januar om åpning av tilsyn hvor vi har bedt om dokumentasjon

Formøtet i dag

Kommunen sender inn dokumentasjon via [Altinn - Melding fra bedrift/organisasjon til Statsforvalteren](#) innen 27. februar

Vi gjennomgår dokumentasjon og vurderer om vi svarer JA eller NEI på de to kontrollspørsmålene

Gjennomføring av tilsynet forts.

Vi ber kommunen **redegjøre for hvordan** de sikrer at skolene innhenter politiattest fra alle som blir ansatt i fast eller midlertidig stilling, og at skolene ikke ansetter personer som er dømt for eller har vedtatt forelegg for seksuelle overgrep mot mindreårige.

Kommunen skal underbygge redegjørelsen med **skriftlig dokumentasjon**.

Vi opplyser saken gjennom å innhente eksempler fra det siste året, altså 26. januar 2025 til 26. januar 2026.

Vi gjennomfører tilsynet basert på skriftlig dokumentasjon.

Redegjørelse og dokumentasjon

Kontrollspørsmål 1:

Krever kommunen/skolene politiattest fra alle som dere ansetter i fast eller midlertidig stilling?

Svaret fra dere skal omfatte både en redegjørelse og dokumentasjon:

a. redegjørelse om

- ansvars- og oppgavefordelingen for arbeidet med politiattest, inkludert ved ansettelse av rektor
- fremgangsmåten for innhenting og oppfølging av politiattest, inkludert kontroll av at den ikke er eldre enn tre måneder
- hvordan fremgangsmåten er gjort kjent for de som har oppgaver knyttet til politiattest
- rapporteringer fra skolen til kommunen om ansettelse og politiattest
- hvordan eventuelle avvik knyttet til politiattest har blitt fulgt opp
- hvilken risiko kommunen vurderer når det gjelder arbeidet med politiattest
- hvordan kommunen/skolen sikrer at kravet blir oppfylt

Redegjørelse og dokumentasjon

b. dokumentasjon fra de totalt ti siste ansettelsene ved skolene. Dersom mulig, ber vi om at fordelingen er lik fra de to skolene (fem fra hver), og at det er både dokumentasjon som gjelder faste stillinger og ansettelse i midlertidige stillinger. Om mulig ber vi om dokumentasjon fra skole og SFO.

- utlysningstekst
- informasjon til søkeren som blir tilbudt stillingen, inkludert tilbudet og formålet for politiattesten
- arbeidskontrakten med tiltredelsesdato
- dokumentasjon som viser at dere har mottatt politiattesten, for eksempel manuell eller digital registrering, og når den er mottatt

c. eventuell annen skriftlig dokumentasjon

- skriftlig rutine for politiattest
- mal for tilbudsbrev
- mal for arbeidskontrakt hvis den viser krav om politiattest

Redegjørelse og dokumentasjon

Kontrollspørsmål 2:

Følger kommunen/skolene opp merknader på politiattesten som gir yrkesforbud, slik at vedkommende ikke blir ansatt?

Svaret fra dere skal omfatte en redegjørelse og eventuell dokumentasjon:

a. redegjørelse om

- ansvars- og oppgavefordelingen ved mottak av politiattest med merknader, inkludert ansettelse av rektor
- fremgangsmåten for oppfølging av politiattest med merknader
- rapporteringer fra skolene til kommunen ved merknader
- hvordan eventuelle avvik blir fulgt opp
- hvilken risiko kommunen vurderer når det gjelder politiattester med merknader som gir yrkesforbud
- hvordan kommunen/skolene sikrer at personer med yrkesforbud ikke blir ansatt

b. eventuell dokumentasjon

JA/NEI på kontrollspørsmålene?

Dersom JA –
tilsynsrapport uten brudd
og denne publiseres
Tilsynet avsluttes

Dersom NEI – Ved brudd på regelverket, kan statsforvalter pålegge kommunen å rette bruddet.

Vi skriver foreløpig rapport hvor kommunen kan komme med innspill og vi gjennomfører om ønskelig et møte etter forhåndsvarselet.

Vi gjennomgår eventuelle innspill

Tilsynsrapport med varsling av pålegg om å rette

Kommunen må selv finne frem til hvilke tiltak som er aktuelle for å korrigere sin praksis slik at de løser oppgavene på riktig måte.

Statsforvalter følger opp kommunen helt til bruddet er rettet.

Oppsummering

Kommunen skal sikre at skolen/skolene innhenter og vurderer innholdet i politiattester fra alle som får tilbud om faste og midlertidige stillinger i samsvar med regelverket

Skolen kan ikke ansette personer som er dømt for eller har vedtatt forelegg for seksuelle overgrep mot mindreårige.

[Felles nasjonalt tilsyn med kommuner og privatskoler i 2026 | udir.no](https://udir.no)

Avslutning

I åpningsbrevet er det vedlagt brev til foresatte om tilsynet i tillegg til det som skal redegjøres for og dokumenteres.

Kommunene oppnevner kontaktperson og formidler det til tilsynsleder, jf. åpningsbrev

Presentasjonen publiseres på [Tilsyn | Statsforvalteren i Agder](#)

Kontaktinfo ved spørsmål

Gunn: gunn.pedersen@statsforvalteren.no

Gro: gro.hellerdal@statsforvalteren.no

Kommuner vi fører tilsyn med har fått opplyst hvem som er tilsynsleder for deres tilsyn.

Oppfordrer til å abonnere på nyheter fra vår nettside [Abonnement | Statsforvalteren i Agder](#)

og på siste nytt fra Udirs: [Meld deg på nyhetsvarsel | udir.no](#).